

Ötzi'yle Geçmişe Yolculuk

Adam kaçıyordu... Sürüklenerek dağa çıktı. Birkaç kaburgası kırıldığı için, her soluk alışında, ona acı veren bir ağrı saplanıyordu göğsüne. Bu arada bir ağaç dalından yaptığı yayını da sıkıca tutuyordu. Yazın, köyünün hayvanlarını bu dağdaki otlaklara götürdüğü için her yeri çok iyi biliyordu. Gökyüzündeki o koyu renkli bulutların da kar fırtınasının habercisi olduğundan emin-di. Birden, o sırada yakınında olduğu ve daha önceleri soğuktan korunduğu, kayadan çukurluğu hatırladı. Korunacağı yere doğru sürüklenerek ilerledi. Yayını kayaya dayadı ve içinde okları bulunan, deriden yapılmış okluğunu bir taşın üzerine koydu. Çok korkuyordu ve bitkindi. Ottan yapılmış mantosunu dar omuzlarına örttü ve sol yanına dönüp uyudu. Soğuğu vücudunda daha fazla hissetmedi ve bir daha uyanamadı...

1991 yılında, Avusturya ve İtalya arasındaki Ötztal Alpleri'nde bir çukurda yarı buzla örtülü bir ceset bulundu. Bulunan bu buzdan mezar, bundan yaklaşık 5000 yıl önce ölmüş olan bir adama aitti. Eşyalarıyla birlikte bulunan bu kahverengi mumya, binlerce yıldır buz tabakaları sayesinde bozulmadan kalabilmişti. Bedeni o kadar iyi durumdaydı ki bilim adamları son yediği yemeği bile tahmin edebiliyorlardı. Bu, "buz adama" Ötztal Alpleri'nde bulunduğu için Ötzi adı verildi.

Ötzi'nin giysisi, silahı ve eşyaları bize, M.Ö. 3000 yıllarında Alp dağlarındaki insanların nasıl yaşadıkları hakkında birçok bilgi veriyor. Ötzi'nin av aletleri ve giysileri incelenerek hangi zamanda yaşadığı belirlendi. Özellikle, elinde tuttuğu düşünülen baltasının bakırdan olması yaşadığı dönemi belirleyen önemli bir ipucu oldu.

Cilalı Taş Devri'nde insanların topluluklar halinde yaşamaya başlamalarıyla köyler kurulmuştu. Köyde yaşam, tarımla uğraşmanın başlaması demekti. Silah yapımı da onlar için önemli bir uğraştı. Silah ve kesici aletler, daha çok odun ve çakmaktaşıdan yapılıyordu. Ayrıca, yiyeceklerini pişirmek için ateş yakmayı da öğrenmişlerdi. Bu yaşam biçimi, sürekli bir çabayı gerektiriyordu.

Ötzi'nin yaşadığı dönemlerde insanlar avladıkları hayvanları yiyorlardı. Bunun için erkekler sık sık ava gidiyorlardı. Ötzi, ok ve yayla 90 metre uzaklıktaki bir hayvanı öldürebiliyordu. Avcılar hayvanlarını köylerine taşıyorlardı. Çok ağır avlarını bir sopaya asıp yardımlaşarak taşıyorlardı. Kürkünden giysi yapabilecekleri vaşak da işe yarar bir avdı.

tozu çok çabuk tutuşuyordu. Bir çakmaktaşı başka bir taşa çarparak kıvılcım çıkmasını sağlayan Ötzi, böylece bir kabın içine koyduğu bu mantar tozlarının yanmasını sağlıyordu. Çakmaktaşıdan silah ve kesici aletler de

Cilalı Taş Devri'nde insanlar köylerde topluluklar halinde yaşamaya başlamışlardı. Ağaçtan yapmış oldukları evlerinin damlarını otlarla kaplıyorlardı. Keçi, koyun ve domuz gibi hayvanları evcilleştirerek hayvancılık yapıyorlardı. Yemek için buğday ve arpa ekiliyor, yani tarımla uğraşıyorlardı. İnsanlar, bu devirde yiyeceklerini kaplarda pişirmeye başladılar. Başlangıçta taştan yaptıkları kapların yerini, daha sonraları çamurdan kaplar almaya başladı. Yaptıkları bu kapları önceleri güneşte kurutuyorlardı. Daha dayanıklı olması için sonradan bunları pişirmeye başladılar. Yavaş yavaş yaratıcılıklarını kullanarak çömlekler ve heykeller yapmaya başladılar.

Ötzi, büyük bir olasılıkla köyünün yaşlılarından. O zamanlarda insanların yaşam süresi bizimkine göre çok kısaydı. Otuz yaşını geçebilenlerin sayısı çok azdı. Ötzi yaklaşık kırkbeş yaşlarındaydı. Gerçek bir taş devri yaşlısıydı. Çok sık hastalanıyordu. Kamburdu, dizi ve sırtı ağrıyordu. Vücudunun birçok yerinde dövmeler vardı. Bu dövmelerin iyi görünmek için değil, ağrıları iyileştirmek için yapıldığı düşünülüyor. Çünkü dövmeler, belkemiğine, bacağına ve ayak bileğine yapılmıştı. Ötzi de köyün diğer erkekleri gibi köyden uzakta avlanmaya gidiyordu. Bu arada kadınlar köyde yapılması gereken işlerle uğraşıyorlardı. Avlanan hayvanların etleri ateşte pişiriliyor, derilerinden giysiler yapılıyor. Ötzi de böyle giysiler giyiyordu. İnsanlar çoğunlukla ormana gidiyor, üzüm veya yakacak odun topluyorlardı. Ötzi, ağaçların kabuklarında gelişen kavmantarlarını topluyor, daha sonra da onları kurutup toz haline getiriyordu. Çünkü, bu kurutulmuş mantar

Cilalı Taş Devri'nde avlamak bir zorunluluktur. Çünkü, yaşamı sürdürebilmek için yiyecek gerekiyordu. En işe yarar yiyeceklerden biri hayvanlardan elde ettikleri etti. Hayvanla-

rı ok ve başka kesici aletlerle avlıyorlardı. Silahlarını kendileri yapıyorlardı. Ötzi de sert çalılardan ok yapıyor, okun uç kısmına da çakmaktaşıdan yaptığı sivri parçaları yerleştiriyordu. Okun diğer ucuna huş ağacından elde ettiği yapışkan bir maddeyle birkaç tüy yapııştırıyor ve ince bir iplikle bunu sarıyordu. Tüyler okun, hedefine daha kolay ulaşmasını sağlıyordu.

yapılıyordu. Ayrıca, daha sert ve cam görüntüsünde bir tür volkanik taş olan obsidiyenden de bıçak yapılıyordu. Ötzi, bazen keçi, çok ender olarak da ayı avlıyordu.

Peki, Ötzi'nin son yolculuğunda yanında, neden bakır baltası ve yapımını bitiremediği yayı vardı? Neden, okluğunda atılmaya hazırlanmış birkaç ok vardı? Belki de olay şöyle olmuştu: Ötzi'nin

Birbirine bağlanmış iki ince ağaç gövdesi saban olarak kullanılıyordu. Köylüler buğday tohumlarını serpmeden önce toprağı kazıyorlardı.

köyü yabancılar tarafından baskına uğramıştı. Ötzi, dövüş sırasında kaburgalarını kırmış ve birkaç eşyasını kaptığı gibi dağa kaçmıştı. Belki de Ötzi sadece avlanmak için çıktığı bu dağlarda donarak ölmüştü. Kaçarken kırıldığı düşünülen kaburgaları da, bulunduktan sonraki kurtarma çalışmaları sırasında kırılmış olabilir.

Güzel kokular yayan kurutulmuş etler bazen ormandaki ayları imrendirerek, onların köye gelmesine neden oluyordu.

Bunların yanıtını belki de hiç öğrenemeyeceğiz; çünkü yanıtı 5300 yıl öncesinde gizli! Ötzi kendi özel yaşantısıyla ilgili birkaç soruyu yanıtsız bıraktı; ama bize, o devre ait olan birçok sorunun yanıtını da vermiş oldu.

Ötzi'den Haberler

Ötzi, 1991 yılında Ötztal Alpleri'nde bulunduktan sonraki ilk birkaç gün içinde, bazı resmi görevliler ve doğa yürüyüşçüleri tarafından kurtarılmaya çalışıldı. Bulunduğunda bedeni çok iyi durumdaydı; ancak

kurtarma çalışmaları sopa ve baltalarla yapıldığı için Ötzi çok hırpalandı. Giysilerinin önemli bir kısmı da anı olarak alındı. İncelenmek üzere Innsbruck Leopold Franzens Üniversitesi'ne getirildiğinde aradan beş gün geçmişti. Ötzi'nin bedeninin yalnızca dış yüzeyi ısıtarak doku örnekleri alınmıştı, alınan bu doku örneklerinden elde edilen DNA'lar incelenmişti.

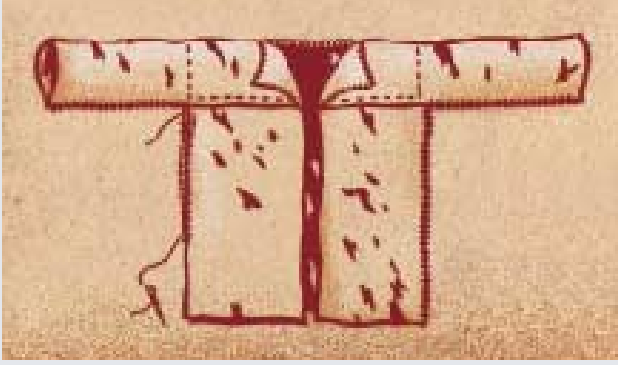
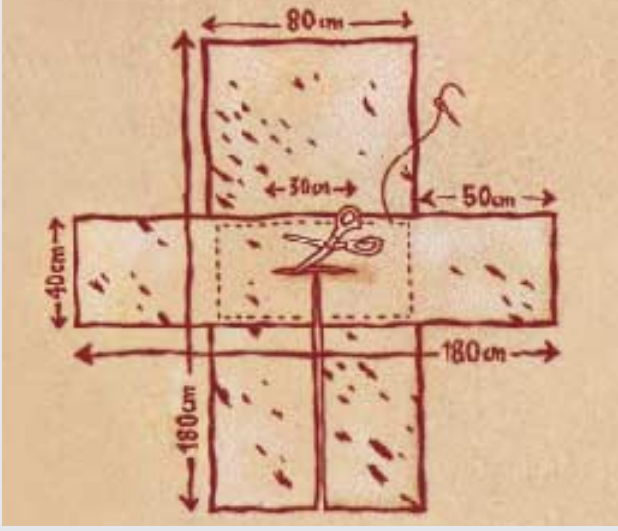
Araştırmacılar, tümüyle ısıtılmış bedenden elde edilen yeni örneklerden daha güvenli sonuçlar alınabileceğini düşünüyorlar. Şimdilerde Avrupa'da altı farklı araştırma grubu heyecanlı bir çalışma içinde. Ötzi'nin bedeninin tümü kısa bir süre için yeniden ısıtıldı ve yeni doku örnekleri alındı. Bu doku örneklerinin incelenmesiyle o devirde Avrupa'nın iklimi ve yaşam koşulları hakkında daha doğru bilgilere ulaşılabileceğine inanılıyor.

Bu araştırma grupları, çalışmalarını farklı yönde sürdürüyor. Bir grup, o devirdeki insanların yeme alışkanlıkları ve bağırsak bakterilerinin dağılımı konusunda araştırma yapıyor. Bunun için de Ötzi'nin bağırsaklarındaki bakterilerin gen dizilişini inceliyor. Başka bir grup, bağırsak bakterilerinin DNA'larını inceleyerek, günümüz insanıyla o devrin insanı arasındaki kalıtsal benzerlikleri ve o dönemdeki hastalıkları araştırıyor.

Taş Devri Modası

Ötzi'nin Ceketi

Ötzi'nin dikdörtgen biçiminde keçi derisi parçalarından yapılmış, dizine kadar uzanan bir ceketi vardı. Ceketi oluşturan parçalar, hayvanların sinir liflerinden yapılmış ipliklerle birbirine dikilmişti. Büyük bir olasılıkla beline deri bir kuşak bağlıyordu. Ötzi'nin giysilerinin benzerlerini sizler de aşağıdaki resimlerden örnek alarak yapabilirsiniz. Bunun için artık bir kumaş ya da kalın bir paket kâğıdını kullanabilirsiniz. Çok pahalı malzemelere gerek yok. Giysileri dikerken Ötzi'ninkinden farklı olarak iplik kullanabilirsiniz.

Ötzi'nin Şapkası

Ötzi, kendini korumayı iyi bildiği için, ayı postundan yapılmış bir şapka takıyordu. Şapkasını, düşmemesi için, iki yanına diktği deri iplerle çenesinin altından bağlıyordu. Bu şapkayı gazete kâğıdından ya da kalın bir artık kumaştan yapabilirsiniz. Bunun için, öncelikle başınızın çevresini ölçmeniz gerekiyor. Bu ölçüyü ikiye bölerseniz, şapkanın her bir yarısının taban ölçüsünü bulacaksınız. Şekildeki kalıbın bir benzerini kendi başınızın ölçüsüne uygun olarak hazırlayın ve iki parça kesin. Daha sonra, bu iki parçayı birleştirin.

Ötzi'nin Ayakkabısı

Ötzi'nin Tozluğu

O zamanlarda pantolon henüz olmadığı için, Ötzi keçi derisinden tozluklar giyiyordu. Bu tozluklar, bacağının arkasından iplerle bağlıydı. Yürürken düşmemesi için de belindeki kemere

deri bir şeritle tutturuluyordu. Siz de bacağınızın en geniş kısmına göre bir ölçü belirleyerek böyle bir tozluk yapabilirsiniz.

Ötzi'nin tabanı ayı derisinden, üst tarafı geyik derisinden yapılmış çok sağlam ayakkabıları vardı. Bu üç parça birbirine iple tutturulmuştu. Ayrıca, soğuğa karşı korunmak için çizmesinin içine kuru otlar koyuyordu. Bu kuru otlar, belki de ilk çoraplar sayılabilir. Bu ayakkabıyı kalın kumaştan ya da eskimiş naylon defter kaplarından yapabilirsiniz. Öncelikle kendi ayağınızın taban kalıbını çıkarın. Kumaşınızı kalıbın üzerine koyup kesin. Sıra ayakkabının ön kısmına geldi. Ayağınızın ucundan bileğinize kadar olan kısmın uzunluğu, ayağınızın taban kısmının uzunluğunun üçte ikisi kadardır. Siz de ayak tabanınızın üçte ikisinin uzunluğunu hesaplayıp bu ölçülere uygun bir dikdörtgen oluşturun ve şekildeki gibi biçim verin. Ayakkabının bilek kısmı için de bir dikdörtgene gereksiniminiz var. Tüm bu parçaları resimdeki gibi birleştirdiğinizde ayakkabınız tamamlanmış olacak.